«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В. о. директора комунального закладу «Запорізька обласна бібліотека для юнацтва» Запорізької обласної ради
_____ В.В. Писанець
«_____» _____ 2021 р.

ЗВІТ

комунального закладу «Запорізька обласна бібліотека для юнацтва» Запорізької обласної ради за 2020 рік

ЗАПОРІЖЖЯ 2021

Зміст

Розділ звіту	Сторінки
Вступ	2
1. Кількісні показники діяльності	3-4
2. Онлайн проєкти, інтерактивні заходи - 2020	5-10
3. Національно-патріотичний розвиток молоді	11-14
3.1. «Мобільна школа молодого патріота «Я так думаю»	11-13
Заходи на виконання «Програми розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки»	14
4. Інформаційно-просвітницька діяльність, популяризація читання	15-18
5. Естетичний розвиток юнацтва, культурно-дозвіллєва діяльність	19-22
6. Організація бібліотечних виставок	22-23
7. Партнери Запорізької ОБЮ	24
8. Інформаційно-бібліографічна робота	25-26
9. Науково-дослідна діяльність	27-28
10. Методична діяльність	29-30
11. Формування бібліотечного фонду	31-32

2020 рік став особливим для всього світу і вніс свої корективи в діяльність бібліотек. В роботі комунального закладу «Запорізька обласна бібліотека для юнацтва» Запорізької обласної ради з`явилися нові формати взаємодії з користувачами, промоції читання. Епідеміологічна ситуація та карантинні заходи активізували творчість бібліотекарів та бажання освоювати нові технології.

Коли, у період карантину, користувачі не могли відвідувати бібліотеку, перед фахівцями постало завдання – взаємодіяти з ними онлайн. І бібліотекарі зосередили увагу на власних електронних ресурсах, наповнюючи сайт та сторінки у соціальних мережах актуальним та унікальним контентом. Це – онлайн-зустрічі, конференції, вебінари (для бібліотекарів області) через платформи ZOOM, «Google Hangouts»; «Google Meet»; вікторини, тести, що сприяють інтелектуальному розвитку; пости про книги, відеозаписи запорізьких письменників з метою популяризації книг та читання; інформаційні матеріали на актуальні теми тощо.

2020 рік не змінив пріоритети у діяльності бібліотеки, а саме: формування національно-патріотичної свідомості юнацтва та молоді; сприяння неформальній освіті користувачів, роботі клубів та об`єднань за інтересами; підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців області; проектна діяльність; формування у молоді здорового способу життя; заохочення до читання; впровадження інновацій.

Заклад спрямовував свою діяльність на:

- реалізацію державних та обласних програм: «Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»; «Обласної цільової програми національно-патріотичного виховання молоді на 2017-2021 роки»; «Програми розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки»; «Програми розвитку культури Запорізької області на 2018-2021 роки»; «Обласної цільової програми «Молодь Запорізького краю на 2017-2021 роки»;
- виконання указів і рішень Президента України: 2018–2027 роки – Десятиріччя української мови; постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам’ятних дат і ювілеїв у 2020 році»: 250 років з часу заснування міста Запоріжжя; 75 років з часу перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 30 років з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України.

1. Кількісні показники діяльності

Структурні відділи	План на 2020 р.	Виконано за 2020 р.	У %	План на 2021 р.	Звіт
Користувачі					
Абонемент	3900	3130	80,3	3900	
Читальний зал	3900	2930	75,1	3900	
Всього:	**7800**	**6060**	**77,7**	**7800**	
Відвідування					
Абонемент	23000	16779	73,0	23000	
Читальний зал	30500	14418	47,3	30500	
Сайт	16500	47042	285,1	25000	
Всього:	**70000**	**80755**	**115,4**	**78500**	
Книговидача					
Абонемент	58900	47610	80,8	58000	
Читальний зал	84400	60957	72,2	80000	
Всього:	**143300**	**108567**	**75,8**	**138000**	

Бібліотечний фонд

	План на 2020 р.	Виконано за 2020 р.	План на 2021 р.	Звіт
Фонд, всього	72872	77757	73269	
книги, ноти, брошури	62834	68583	64137	
аркушеві видання	-	-	-	
журнали	8628	7970	7970	
КФФД, диски	1193	1004	1004	
газети	217	200	158	
Поповнення фонду, всього	2995	1121	1554	
книги, ноти, брошури	2000	791	1554	
аркушеві видання	-	-	-	
журнали	965	307	-	
КФФД, диски	-	10	-	
газети	30	13	-	
Вибуття документів, всього	12686	5927	6042	
книги, ноти, брошури	10500	3542	6000	
аркушеві видання	-	-	-	
журнали	2122	2122	-	
КФФД, диски	-	199	-	
газети	64	64	42	
Якісні показники літератури				
суспільного характеру	20,6			
природнича	7,6			
технічна	5,6			
гуманітарна	66,2			
Середні показники:				
читаність	17,9			
обертаність	1,4			
відвідування	13,3			
книгозабезпеченість	12,8			

2. Онлайн проєкти, інтерактивні заходи - 2020

2020 рік кардинально змінив увесь світ і діяльність бібліотек зокрема. Епідеміологічна ситуація та карантинні заходи вплинули і на порядок роботи бібліотеки, і на зміст. Коли більшості працівників Запорізької обласної бібліотеки для юнацтва довелося працювати в дистанційному режимі, відразу активізувалася творчість, спрага до інновацій та бажання освоїти нові технології. Бібліотекарі зосередили особливу увагу на власних електронних ресурсах, наповнюючи сайт та сторінки у соціальних мережах актуальним та унікальним контентом. З настанням адаптивного карантину з`явилися нові формати взаємодії з користувачами онлайн.

2.1. Проєкт «Читацький щоденник» (цикл онлайн-зустрічей)

Онлайн-проєкт «Читацький щоденник» стартував у бібліотеці наприкінці червня 2020 року з метою промоції читання серед молоді та підвищення престижності бібліотек. Автор проєкту Олена Ольшанська раз на тиждень у прямому ефірі на сторінці бібліотеки в мережі Фейсбук спілкувалася (наживо) з цікавими гостями: літературознавцем Богданом Корнелюком, літературознавицею та перекладачкою Дар'єю Москвітіною, членкинею ВГО «Сокіл», викладачкою Яриною Геращенко, засновницею благодійного фонду «Щастя завжди поруч» Іриною Астаховою, казкотерапевткою Юлією Чмельовою, журналісткою та громадською активісткою Іриною Ярко, вокалісткою рок-гурту «Puzzlebox» Анною Івановою про їхні улюблені книжки.

Кожен випуск «Читацького щоденника» називався зошитом. За червень-серпень 2020 року було записано 8 зошитів (випусків) проєкту. У 2021 році «Читацький щоденник» продовжиться.

2.2. Промоція книг та читання онлайн

Карантинний період найбільше «допік» читачам книжок, позаяк бібліотеки не обслуговували користувачів. І працівники ЗОБЮ задумалися над питанням, як підтримувати інтерес до читання. Оскільки дуже часто у виборі книг відвідувачі просять поради в бібліотекарів, завідувачка відділу абонементу Світлана Чучко запропонувала відкрити на сайті рубрику ***«Прочитали, сподобалося!»***, де б фахівці знайомили з художніми творами, які самі прочитали під час карантину. Ідея виявилася дуже вдалою,

користувачі відкрили для себе багато літературних імен і, прийшовши до бібліотеки, запитують такі книги.

Вже в період адаптивного карантину виникла потреба створити ще 2 рубрики: ***«Зверніть увагу!»*** - знайомство з новими найцікавішими зразками галузевої літератури, серед яких чимало світових бестселерів; ***«Читання для зростання»*** - найкращі зразки підліткової галузевої літератури.

А рубрика ***«Немає поганих книжок. Є невчасно прочитані»*** - про класичну українську літературу з нетрадиційним прочитанням та відео фільмами і театральними постановками.

2.3. Онлайн-акція: «COVID – ГЕТЬ!»

Восени в бібліотеці стартувала «антивірусна» онлайн-акція «COVID – ГЕТЬ!» спільно з письменниками Запоріжжя у форматі відео записів. Митці читають свої твори (або уривки з них) для своїх шанувальників в бібліотеці серед книг. Оскільки через карантин неможливо організувати зустріч з письменником великої кількості людей, бібліотекарі запропонували письменникам донести свою творчість до читача через електронні ресурси.

Розпочав акцію поет-лірик Володимир Красильников. На думку організатора Лариси Головко першим обрали його, бо у Володимира є літературний псевдонім – Осінній. – «А зараз кінець осені. Вона була в цьому році красунею і ми встигли відзняти її різноманітні яскраві барви. Саме осені Володимир Красильников (Осінній) зізнається у коханні». Друга онлайн-зустріч з казкаркою Оленою Шевчук, третя – з авторкою історичних романів, письменницею Ярославою Дегтяренко.

2.4. Онлайн-вікторини, тести, вправи:

- онлайн-вікторина «Шлях до незалежності»;
- міні-вікторина до Дня Державного Прапора України;
- «Чи добре ви знаєте світ Гаррі Поттера?» (тест);
- «Знову про мову» (тест);
- тест для знавців Запоріжжя;
- «Чи знаєте ви історію нашого міста?» (тест);
- «Найвідоміші українські художники» (тест);
- «Згадаймо вірш Олександра Олеся» (тест);
- тест для знавців фразеологізмів;
- «Що ви знаєте про Олександра Довженка?» (тест);
- «Доберіть українські відповідники до запозичених слів» (тест);

- «Що ви знаєте про Миколу Хвильового?» (тест);
- «Чи знаєте ви мови країн Євросоюзу?» (тест);
- «Якою мовою писали свої твори Гете, Астрід Ліндгрен та Ганс Крістіан Андерсен?» (тест);
- «Чи знаєте ви історію виникнення Всесвітнього дня вишиванки?» (тест);
- «Від Сковороди до Жадана: чи добре ви знаєте українську літературу (3 частини);
- «Один із найніжніших віршів про кохання» (тест);
- «12 питань з української мови» (тест);
- «10 питань про Шекспіра»;
- «Тест для знавців діалектизмів»;
- «Кватирка, хвіртка чи карафа?» (тест);
- «Складіть пазл із наголосів!»;
- «Хто це сказав?» (тест);
- «Хто є хто в сучасній українській літературі?» (тест);
- «10 питань з теорії літератури» (тест);
- «Згадаймо класиків української літератури!»;
- «Тест на знання нового правопису української мови»;
- «Ви точно пам’ятаєте цей вірш Тараса Шевченка!» (тест);
- «Згадаймо вірш Петра Ребра!» (тест);
- «Впізнай поета за голосом»;
- «Тест для знавців фразеології»;
- «Вірш Івана Франка, який знає кожен українець та українка» (тест);
- «Лауреати Нобелівської премії з літератури останніх 10 років» (тест);
- «Чи добре ви знаєте сучасну українську літературу?» (2 частини);
- «А ви правильно наголошуєте слова «вимога», «фартух», «курятина»? (тест);
- «Псевдоніми українських письменників»;
- «Перевірте, чи впізнаєте ви українських поетів?».

2.5. Світове кафе «Молоді та активні. Участь молоді у житті громади»

Про основні риси сучасної молоді та їх участь у житті громад дискутували підопічні Запорізької філії Міжнародної Антинаркотичної Асоціації у форматі «Світового кафе». Перед початком роботи відвідувачі кафе згадали звідки взявся термін «молодь» та які молодіжні субкультури їм відомі, обговорили основні риси сучасної молоді.

Від ведучої Лариси Головко учасники дізнались про правила роботи світового кафе і вибрали трьох модераторів столів, які розподілили присутніх на три команди.

За трьома столами учасники обговорюють теми: «Що ви думаєте про участь молоді в управлінні державою на місцевому та регіональному рівні?», «Які права має молодь в Україні?», «Яка мета молодіжної політики Ради Європи?».

Наприкінці заходу модератори столів по черзі презентували напрацьовані результати роботи за запропонованими темами. Кожній команді учасники інших команд мали право поставити запитання після презентації. Виникали чудові дискусії між підопічними центру, під час яких було запропоновано багато цікавих ідей. Майже всі учасники кафе залишилися задоволені інтерактивним форматом.

2.6. Інтерактивна виставка: «#СУПЕРЛЕСЯ»

Створена з метою подолання стереотипного сприйняття поетеси та оприлюднення маловідомих фактів з біографії Лесі Українки.

Інтерактивна виставка складалася з 6 локацій: «Лесині шляхи», «Лесині вірші», «Будинок Косачів», «Лесина музика», «Лесині мови», «Лесині листи».

На екскурсію інтерактивною виставкою 25 та 26 лютого 2020 року завітали студенти першого курсу Запорізького будівельного коледжу та учні ЗОШ № 20.

Захід розпочинався майже з порогу бібліотеки, адже у вестибюлі розташована перша локація – мапа «Лесині шляхи», де всі охочі змогли позначити міста й країни, які вони відвідали, та порівняти свої мандрівки з маршрутами подорожей Лесі. Продовжувалася розмова про життєвий і творчий шлях поетеси у читальному залі: дізналися, з якої родини походила Леся, яку освіту здобула, скільки мов знала та чим захоплювалася. Музиканти могли пограти на фортепіано улюблені музичні твори поетеси, інтелектуали – дати відповіді на запитання про життя і творчість Лесі Українки. Локація на абонементі – «Будинок Косачів» знайомила з фотографіями родини Лесі.

Наступна локація – конференц-зал. Тут учні та студенти змогли прочитати фрагменти з листів Лесі Українки, дізналися про драматичну історію кохання мисткині та переглянули короткий фільм.

«А тепер дістаньте свої телефони!» – попросила бібліотекарка Олена Ольшанська. Для молоді така пропозиція видалася дивною, адже зазвичай на заходах навпаки просять вимкнути ґаджети. Олена підготувала для учнів онлайн-вікторину. Зареєструвавшись у грі, учасники читали запитання на великому екрані, а правильну відповідь вибирали на своєму смартфоні.
Боротьба була запеклою! Важливо було не лише відповісти правильно, а й зробити це максимально швидко – від цього залежала кількість балів. У підсумку були визначені три найкращі знавці біографії та творчості Лесі Українки. А ще всі переконалися в тому, що Леся дійсно була супер!

2.7. Форум-театр «Я тебе чую». Сталий розвиток проєкту

2.7.1. Молоді актори форум-театру «Я тебе чую» протидіють булінгу

Останнім часом соціальні мережі заполонила інформація про булінг у школах Запорізького регіону. Його осередки виникають в різних навчальних закладах. І, на жаль, від цього ніхто не застрахований.

Протидіяти булінгу і попередити прояви насилля взялися молоді актори Форум-театру «Я тебе чую», який чотири роки працює в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва. Вони зібралися разом, обговорили тему. А потім студенти Анна Дахненко (ЗЕТК НУ «Запорізька політехніка») та Данило Синиця (ЗМК НУ «Запорізька політехніка»), використовуючи сучасний молодіжний сленг, написали сценарій про двох подружок-восьмикласниць – Кіру та Соню.

Вистава «Кіра». Про що йде мова? Дівчата приходять у нову компанію ровесників району, які збираються біля супермаркету «Сільпо», спілкуються, слухають музику, начебто все добре. Але, неочікувано, до компанії долучається новий лідер – Макс (Бах), який разом з ними навчається в одному класі і дуже подобається сором'язливій Соні. Він починає принижувати дівчат. Кіра розсердилася і збирається піти , а Соня, сказавши, що їй «тут подобається», кидає подругу, і із задоволенням залишається в компанії. Через декілька днів ображена Кіра повертається до гурту, щоб поговорити про те, що трапилося зі своєю подругою Сонею наодинці, але та за цей час стала більш сміливою і впевненою у собі. Вона, завдяки хамській підтримці однолітків, починає словесно нападати на колишню подружку і нарешті штовхає її. Дія зупиняється на піку конфлікту.

Що буде далі? Бійка між дівчатами? Що будуть робити інші? Як поступити героям вистави? Чому вони себе так поводять? Хто з них антагоніст, а хто протагоніст? Що можна було б змінити, щоб уникнути

конфліктів? Чи треба терпіти прояви насилля? Ці та багато інших запитань джокер форум-театру Лариса Головко під час показів вистави «Кіра» в навчальних закладах області.

Всі юні учасники заходів мають свій погляд на події і пропонують свої шляхи вирішення конфліктів. Але всі одностайні в тому, що булінг — це прояв нетерпимості до прав людини і форма насильства, де постраждати може будь-хто. Булінг суперечить таким базовим поняттями як толерантність, права людини, взаємоповага, тому не треба терпіти насилля самому і не можна порушувати права інших.

У школах від булінгу страждають як хлопці, так і дівчата. Жертвами цькування можуть стати навіть вчителі. Тому група молодих акторів Форум-театру «Я тебе чую» підготувала нову редакцію вистави «На парі», де від приниження потерпають не тільки одногрупники, але і молодий учитель біології.

2.7.2. «А вона-Богиня!». Героїні вистави - п`ятеро жінок, і кожна з них – по-своєму Богиня. В одній сцені задіяний чоловік, який грає водія маршрутки. Конфлікти у сім`ї, у транспорті, на роботі… Це повсякденність.

Як убезпечити себе і попередити подібні ситуації? Варіанти вирішення конфліктів пропонують глядачі. Учасники заходу з ентузіазмом обговорювали ситуації, які створили героїні, при цьому ретельно досліджуючи причини такої поведінки. Більше того, змінюючи акторів, грали талановито та із запалом.

Скільки людей, стільки й думок! «У форум-театрі не дається оцінка правильності чи неправильності того чи іншого варіанту. Глядачі виробляють різні стратегії, які можуть знадобитися у повсякденному житті», - зазначила Світлана Чучко, акторка форум-театру.

2.7.3. Робота Форум-театру «Я тебе чую» онлайн.

У карантинний період, коли бібліотека не приймала відвідувачів, керівник Форум-театру «Я тебе чую» Лариса Головко активізувала он-лайн роботу з молоддю, акторами молодшої групи Форум-театру через закриту групу «Театральна …» на Телеграм-каналі: обговорення створених вистав, плани сценаріїв для нових. Через формат відео-конференції на онлайн-платформі ZOOM з квітня по червень 2-3 рази на тиждень проводились он-лайн репетиції з молодими акторами.

3. Національно-патріотичний розвиток молоді

Бібліотечні заходи в межах «Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки» та «Обласної цільової програми національно-патріотичного виховання молоді на 2017-2021 роки»

3.1. «Мобільна школа молодого патріота «Я так думаю». Сталий розвиток проєкту

3.1.1. Історична подорож: «22 січня 1919 року»

Проголошена Соборність українських земель 22 січня 1919 року стала епохальною історичною подією. Сучасна Україна відзначає щороку День Соборності. Але шлях до злуки був нелегким. Що відбувалося протягом століть, хто з українських керманичів намагався об`єднати українські землі, як боролися українці за незалежність дізналися студенти Запорізького гуманітарного коледжу НУ «Запорізька політехніка» та вихованці обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей Запорізької області на заході до Дня Соборності України.

Історичну подорож «22 січня 1919 року» в гуманітарному коледжі бібліотекарі почали запитанням: «Як ви розумієте слово «соборність»? – Солідарність, єдність, неподільність українських земель. Системно і емоційно викладені факти поглибили знання студентів з історії України і обумовили розуміння значення події 22 січня 1919 року.

А в бібліотеці святковий день заграв чистими, яскравими барвами під час виступу учнів і викладачів ДМШ № 3. Чарівна скрипка, мелодійне фортепіано, досконалий вокал викликали у глядачів теплі емоції. А ще вони дізналися цікаві факти про Україну, які викликають відчуття гордості. Наприклад, українська кухня входить в десятку найкращих кухонь світу; перша пісня в космосі прозвучала українською («Дивлюсь я на небо» виконав космонавт Олексій Попович); найбільша кількість пам’ятників у світі встановлена саме українському поету Т. Шевченку; український народ має найбільшу кількість народних пісень.

3.1.2. Концерт «Пам'яті Героїв Небесної Сотні»

20 лютого - сумна дата для української держави. Українці згадують загиблих Героїв Майдану 2014 року. Героям Небесної Сотні присвятили свій концерт викладачі та учні ЗДМШ № 3 в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва.

Присутні знаходяться під враженням від віртуозного виконання артистів і в той же час схвильовані від душевної, дуже тонкої передачі настрою музикою, усвідомленням трагічності цієї дати. На стіні змінюються кадри з фотографіями Героїв Небесної сотні. Хвилиною мовчання вшановують пам’ять загиблих.

Хвилююче розповідає про трагічні події лютого 2014 року ведуча концерту - Наталія В'ячеславівна Рогова (заступник директора ЗДМШ № 3). Досвідчені педагоги та юні виконавці музичної школи разом створюють патріотичну атмосферу заходу.

3.1.3. «Мир ми вам збережемо, за це й воюємо»: обговорення

6 березня 2020 року в обласній бібліотеці для юнацтва відбувся перегляд і обговорення документального фільму «Січ» (виробництво «Радіо Свобода»). Модератором зустрічі став головний герой фільму - В`ячеслав Зайцев, історик, боєць 79 десантної бригади, кіборг, нині депутат міської ради, співробітник Національного заповідника Хортиця. Він із задоволенням погодився стати спікером на заході мобільної школи молодого патріота «Я так думаю» для студентів Запорізького металургійного коледжу ЗНУ.

Головні питання, які ставить автор: «Чому тоді, навесні 2014-го запоріжці змогли зупинити «русский мир»? Чому я пішов на фронт? За що ми воюємо?» Прості питання, і, водночас, складні.

А відповіді - однозначні і зрозумілі: «Воюємо за свою сім`ю, за землю. Щоб ті, хто йде за нами, жили у мирі, навчалися і творили. Воюємо, бо знаємо, хто жив на цій землі і за що боровся».

Цей фільм також про Хортицю, її історію, її особливу ауру. Серед героїв фільму брати Ігор та Валерій Прозапас, ті, хто зупиняли «русский мир» в «яйцеву неділю», а потім пішли добровольцями на фронт; Віктор Кривоносов, також доброволець, нині співробітник Музею Революції Гідності у Києві. Ігоря Прозапаса уже немає з нами, але звучать його слова з екрану «Дух надає сили м`язам і ти відчуваєш сили йти вперед... Ми, солдати - імунна система країни…».

«Мир ми вам збережемо, за це й воюємо», - говорить В`ячеслав білявому хлопчині, джурі на ім`я Лис, - «з Хортиці легше розгледіти майбутнє, тут відчуваєш: ми є! І ми на варті!»

В це віриться, що так повинно бути і буде завжди: споконвічна Хортиця з найстарішими на Землі святилищами, тисячолітніми бовванами, могутнім Дніпром і високим ясним небом, а молодь у залі уважно слухає.

3.1.4. Відкриття другого сезону Школи

На початку жовтня відкрився другий сезон Мобільної школи молодого патріота «Я так думаю» концертом учнів та викладачів музичної школи № 3, які виконали близько 10 композицій - хітів 90-х та 2000-х років українських та зарубіжних виконавців. А також авторську пісню одного з учасників шкільного естрадного ансамблю Артема Малька «Наш край». За словами заступниці директора дитячої музичної школи № 3 Наталі Рогової: «Кожна дитина, людина, молода людина повинна усвідомлювати в якій країні вона живе, хто вона є насправді за своїм менталітетом і тому, засобами музики таке виховання має своє раціональне зерно». Протягом навчального року працювати відбуватимуться заходи на 7 локаціях: екскурсії, майстер-класи, кінопокази, волонтерські заходи. За словами керівниці мобільної школи молодого патріота «Я так думаю» Лариси Головко, неформальна освіта та волонтерство сприяє розвитку патріотичної свідомості молоді.

3.1.5. Патріотична візитівка: «Запоріжжя: найцікавіше»

Історія кожного міста, зберігається в його легендах, архітектурі, пам’ятниках, назвах вулиць. У 2020 році Запоріжжю виповнилося 250 років. Яким воно було на початку свого існування, або 100 років тому, що в ньому таке, що вирізняє його з поміж інших?

Участь в інформаційно-конкурсній програмі взяли участь учні Запорізької загальноосвітньої санаторної школи-інтернату № 7 та студенти Запорізького коледжу радіоелектроніки. Тонким мереживом легенди переплелися з історією міста. Запорізька Атлантида, архітектурні пам’ятки кінця XIX – початку XX століття, пригоди останнього кошового отамана Задунайської січі, життя Байди Вишневецького, сповнене карколомних пригод і авантюр, місця де можна загадати бажання і ще багато чого, що відбулося, народилося, збудувалося саме у Запоріжжі. Учасники із задоволенням слухали, щось додавали, коментували. Бо це дійсно, дуже класно, коли відомі речі набувають іншого змісту, або відкриваються з невідомої сторони.

Заходи на виконання «Програми розвитку і функціонування української мови в Запорізькій області на 2016-2020 роки»

3.2. Проект «Безкоштовні курси української мови»

Популярний серед запоріжців проєкт – Безкоштовні курси української мови розпочав свій 9 сезон на базі бібліотеки ще в листопаді 2019-го і продовжувався протягом січня-лютого 2020-го. Мета проєкту - популяризація української мови, вдосконалення практичних навичок володіння державною мовою, підвищення рівня грамотності населення, популяризація української літератури та культури, гуртування громади міста навколо бібліотеки. З настанням карантину викладачка та модератор курсів Олена Ольшанська запровадила онлайн-режим навчання через програму «Google Hangouts».

3.3. Розмовний клуб української мови «КУМ»

Розмовний клуб української мови «КУМ» започаткований для створення комфортного мовного середовища та популяризації української мови серед мешканців міста. Кожне засідання клубу – цікавий захід з мовознавства, літературознавства, мистецтва. Приміром, 8 січня 2020 року в бібліотеці тільки й розмов було, що про ластівку, овечок, мірку грошей та чорноброву жінку… Бо темою зустрічі «КУМу» був усім відомий «Щедрик». Говорили про композитора Миколу Леонтовича й про те, як наша давня щедрівка помандрувала світом і перетворилася на «Carol of the Bells». І зачитували фрагменти з роману Ірен Роздобудько «Прилетіла ластівочка». І слухали різні версії виконання «Щедрика»: від хору Олександра Кошиця до баскетболістів NBA. Бібліотекарка та очільниця клубу «КУМ» Олена Ольшанська підготувала добірку з 20 найяскравіших варіантів.

А коли в бібліотеці з`явився справжній скарб - фільмовані вистави з архівного фонду Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка – учасники «КУМу» стали першими їх глядачами. Подивилися «Украдене щастя» у постановці Гната Юри (1940 р.) та Сергія Данченка (1979 р.).

Під час карантину зустрічі проводились онлайн на платформі ZOOM.

3.4. Інтерактивна лекція: «Мовні хитрунці»

У лютому 2020 року учасниками інтерактивної лекції стали студенти Запорізького металургійного коледжу ЗНУ та військовослужбовці військової частини 3029 «Гепард». Філологиня Олена Ольшанська проводить лекції серед молоді з метою підвищення рівня грамотності, популяризації української мови. Під час заходу аналізуються найпоширеніші помилки у мовленні та пропонуються шляхи їх подолання.

4. Інформаційно-просвітницька діяльність, популяризація читання

4.1. Шевченко актуальний і сучасний завжди

4.1.1. 10 березня Запорізьку обласну бібліотеку для юнацтва завітали святково одягнені гості в чудових українських костюмах - фольклорна група «Калинонька» с. Відрадного Широківської ОТГ Запорізького району на зустріч зі школярами ЗОШ № 37 до дня народження Тараса Шевченка.

Спочатку учні почули від бібліотекарів, про Шевченка-людину, який зовсім не схожий на старого дідугана в хутряній шапці, як всі звикли його вважати, та познайомилися з репродукціями картин Шевченка-художника. А потім почули твори поета у фольклорному виконанні співачок «Калиноньки»: «Реве та стогне Дніпр широкий», «Дума», «Зацвіла калинонька» та інші.

Останню пісню співаки самодіяльного колективу виконували разом зі своїми слухачами. Гості в читальній залі аплодували виконавцям стоячи.
Після концерту викладач ЗОШ № 37 Галина Соловйова подякувала самодіяльним артистам і відмітила, що «Шевченко актуальний і сучасний завжди, як і його заповіти: берегти рідну мову, звичаї, традиції, боронити свою землю, «чужого навчатися і свого не цуратися».

4.1.2. Моновистава «Причи́нна». Запорізький актор Євген Ковалевський запропонував студентам Запорізького будівельного коледжу в театралізованому форматі «прочитати» поему Кобзаря «Причинна», оригінально розпочавши співати пісню «Реве та стогне Дніпр широкий» через зачинені двері книгосховища бібліотеки. Крім українських пісень під час віршованої вистави, актор віртуозно виконував соло на старовинному музичному інструменті.

Юнаки були в захваті від вистави за твором Великого Кобзаря.

4.2. Інтерактивна лекція: «Сучасна? Українська? Література?»

Основна мета лекції - популяризація серед молоді сучасної української літератури та літератури рідного краю. Лектор Олена Ольшанська провела огляд сучасного українського літературного процесу та презентувала творчий доробок письменників Запорізького краю студентам Запорізького торгового коледжу.

4.3. Вечір пам'яті Василя Стуса на Книжковому дворику

Щоб вшанувати пам`ять українського поета Василя Стуса та популяризувати його творчість громадська активістка Марія Савва ініціювала вечір-концерт на Книжковому дворику біля бібліотеки. Виступали молоді поети, гурт «Rain People», творчий тандем родини Савва.

4.4. Інтерактивна виставка «#СуперЛеся»

Організована з метою подолання стереотипного сприйняття поетеси та оприлюднення маловідомих фактів з біографії Лесі Українки. Виставка складалася з 6 локацій: «Лесині шляхи», «Лесині вірші», «Будинок Косачів», «Лесина музика», «Лесині мови», «Лесині листи» та передбачала активні дії відвідувачів: відповіді на запитання вікторини, гру на фортепіано, читання листів, роботу з картою.

4.5. Зустріч з перекладачкою Дар'єю Москвітіною

Презентація перекладу роману Джоан Гарріс «П'ять четвертинок апельсина».

4.6. Docudays UA «Долоні»

17 вересня 2020 року в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва відбулося святкове відкриття нового постійно діючого кіноклубу медіапросвіти з прав людини Docudays UA «Долоні». Захід розпочали учні і викладачі Запорізької дитячої музичної школи № 3 чудовим концертом «Музика кіно», створивши атмосферу затишку і довіри у глядачів. Потім всі учасники дійства пройшли в глядацьку залу, де їх чекали модератор заходу – Лариса Головко та експерт – Ігор Гармаш (онлайн). Запорізький культурний діяч привітав учасників заходу: «Вітаю всіх з ще одним осередком Кіноклубу медіапросвіти з прав людини Docudays у Запоріжжі! На мою думку, фільм «Dixieland» – один з найкращих в колекції документальних фільмів, який обов'язково треба подивитися кожній свідомій людині. В стрічці немає нав`язування авторських поглядів глядачам. Кожний робить свої висновки». Після привітального слова організаторів та знайомства з правилами роботи клубів Docudays UA, гостей запросили до перегляду та обговорення документального фільму Романа Бондарчука «Dixieland» (2015 р.), де розповідається про нелегкі будні херсонського дитячого джазового оркестру «Dixie Land» та його учасників. Лариса Головко (модератор кіноклубу)

зізнається: «Такий фільм не може залишити байдужим нікого. Сьогодні ми не сперечалися, не було дискусії. А було якесь таїнство обговорення найкращих властивостей людини. Це важлива тема про відповідальність і людяність». Учасниця заходу Лариса Дейнега, викладачка Національного університету «Запорізька політехніка», зазначила: «Такий фільм варто подивитися, особливо мені, як викладачу. Цей фільм з таким післясмаком. Йдеш з показу і про щось думаєш, про своє, про викладацьке…, про відповідальність».

Документальний фільм українського режисера Романа Бондарчука «Українські шерифи» - гарний приклад активної позиції. Після перегляду глядачі кіноклубу Docudays UA «Долоні» взяли активну участь у обговоренні теми «Проблема розбудови громадянського суспільства та виховання у людей активної громадянської позиції».

Учасники поділились своїми думками: Людмила, викладач української літератури: «Це найкращий документальний фільм, який я бачила в своєму житті. Невже ці шерифи виконували роботу безкоштовно!? Це ж скільки треба часу та щирого бажання працювати для громади!». Ірина, пенсіонерка: «Я живу в селищі. У нас є квартальна, яка працює поштаркою і наглядає за порядком у селищі на громадських засадах, ніхто її не змушує». Модератор клубу Лариса Головко підвела підсумки: «Сьогодні ми з вами подивились та обговорили життя Старозбруївської громади. Але ми знаємо багато чудових прикладів життя інших громад, що працюють в нашому Запорізькому регіоні. Децентралізація дає людям можливість реалізовувати свої громадянські права і бути справжніми господарями на своїй землі».

4.7. Правоосвітня гра «Два козаки - три гетьмани»

Гра розроблена ГО «Ти потрібен Україні» (автори – Лілія Вірьовкіна та Роман Сердюк) за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Метою гри є: активізація різних категорій громадян брати участь у голосуванні на виборах та самим балотуватись; отримання практичного досвіду, як себе презентувати на виборах; отримання правових знань відносно повноважень різних виборчих органів та/або посад в Україні.

Серед цілей гри - допомогти учасникам отримати правові знання відносно повноважень різних виборчих органів, посад в Україні та на місцевому рівні.

Гравці, громадські активісти та молодь, успішно «приміряли» на себе ролі посадовців органів місцевої влади, прем’єр міністра, Верховної Ради,

Президента та вирішували питання, пов'язані з повноваженнями різних гілок влади.

4.8. Клуб настільних інтелектуальних ігор для підлітків та юнацтва «Мафія в бібліотеці»

Уже п'ять років поспіль, практично щонеділі, клуб інтелектуальних настільних ігор «Мафія в бібліотеці» збирає активних молодих гравців області на азартну гру і спілкування в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва.

В лютому місяці на «Мафію» приїхали підлітки з Енергодарського і Вільнянського районів. Саме тут вони регулярно проводять своє недільне дозвілля разом з молоддю Запоріжжя. І навіть святкують день народження.

Юнацький клуб «Мафія в бібліотеці» - це не тільки і не стільки розвага, це розвиток інтелекту, лідерства, комунікацій.

4.9. Активність молоді на міжнародному фестивалі соціальних ініціатив Online Idea Boot Camp (м. Харків)

У травні-червні відбулися чотири зустрічі команди ГО «Комунікаційний центр «Долоні» для опрацювання нової ідеї на онлайн-проєкті Plan B - а саме створення медіапродукту для молоді з відомими світовими менторами: Діаною Берг, Тетяною Смріга, Звонко Наумоскі, Alexander Bagration-Davidoff.

Для роботи у медіапросторі учасники отримали різноманітну корисну інформацію. Є ресурси для створення майбутнього проекту. Почали займатися маркетингом та готуватися до створення якісного контенту.

5. Естетичний розвиток юнацтва, культурно-дозвіллєва діяльність

5.1. Святковий концерт «З Новим Роком!»

З самого ранку 2 січня відбувся перший захід у 2020 році в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва. Привітати читачів бібліотеки з прийдешніми святами прийшли народний хор «Козацька родина», автор-виконавець Володимир Козеровський та самодіяльні артисти – танцювальний колектив «Молодість душі» і хор «Червона калина» - підопічні з Олександрівського відділення денного перебування населення Запорізького міського територіального центру надання соціальних послуг.

Численні глядачі були в захваті від концертних номерів: підспівували, пританцьовували разом з виконавцями. Свято вдалося на славу!

5.2. Вечір зимового романсу

Зимовий вечір романсу традиційно завершує череду зимових свят в бібліотеці. Цього року виступали переважно молоді виконавці. Розпочав концерт гурток пісенної поезії і туризму «Обрій» (студенти гідроенергетичного коледжу зі своїм керівником Ганною Киящук).

Їх виступи завжди ліричні, романтичні, дуже теплі і зворушливі. Неймовірно органічно лягають на музику вірші Ліни Костенко. На заході прозвучали 2 пісні на її слова « Осінній день» (виконавиця Інна Карпачова) і «Життя іде…» («Обрій»). Учнів і викладачів музичної школи № 3 глядачі добре знають і люблять, бо їх виступи завжди вражають.

Натхненні і професійні виступи студентів Запорізького музичного училища ім. П. Майбороди зачарували слухачів. Окреме місце посідає ніжний і зворушливий український романс. У виконанні студентів прозвучали 2 мелодійних романси «Знову осінь» (О. Білаша), «Пісня про щастя» (І. Шамо). Виконуючи пісню Пола Маккартні, Роман Скачко зачарував слухачів своїм оксамитовим голосом.

5.3. Курси з крайки, вишивки

Жінки люблять проводити дозвілля за рукоділлям. З вересня місяця чотири групи жінок пройшли двотижневі курси для жінок «Крайки», а з листопада - щонеділі (окрім карантину) відвідують безкоштовні курси - «Українська вишивка» від майстринь групи «Запорізькі Берегині».

5.4. Бібліокінотеатр «Спалахи»

Головна мета кінозалу в бібліотеці – знайомство глядачів з біографією і творчістю видатних українських митців, а також з сучасними роботами зарубіжних майстрів з кіномистецтва. Після кожного перегляду любителі кіно обговорюють тему чи творчий шлях митця.

Крім кіно бібліотекар пропонує відвідувачам почитати книги про улюбленого актора чи режисера, познайомитись з літературним романом, за яким і створено фільм. Учасники проявляють активність не тільки в обговорення матеріалу, але й проявляють ініціативу щодо кінопоказів.

У 2020 році глядачі подивилися 19 фільмів: 14 документально-біографічних, присвячених ювілейним датам видатних українських діячів мистецтва і культури, зокрема – «Музика і музиканти: І. Карабиць», «Доки співаю – живу» (Діана Петриненко), «Такий як є» (Павло Вірський), «Велич особистості. Максим Березовський»; «Священик українського мистецтва» (Федір Манайло), «Гетьманський охоронець» (Лесь Сердюк), «Гра долі» (Іван Карпенко-Карий), «Послання» (Катерина Білокур), «Співець запорозького козацтва» (Дмитро Яворницький), «Музика слів» (Юрій Рибчинський); 5 художньо-ігрових фільмів («Гетьманські клейноди», до 80-річчя від дня народження українського режисера Л. Осики; **«**Пропала грамота» українського режисера Б. Івченка до дня українського кіно та інші).

5.5. Вернісаж юних талантів (виставки малюнків)

5.5.1. “Кольоровий настрій”: виставка дитячих робіт

В Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва відкрилась виставка творчих робіт «Кольоровий настрій». З роботами учнів Запорізького ліцею «Логос» та вихованців гуртка комп’ютерного дизайну «Градієнт» ПНЗ ЦДЮТ Шевченківського району м. Запоріжжя користувачі нашої бібліотеки знайомилися не вперше. Майбутні дизайнери постійно беруть участь в міських, обласних, міжнародних конкурсах та виставках. Своє оригінальне бачення, креативність і неповторність, можливість втілити в життя свої ідеї та задумки сучасні діти можуть якраз завдяки можливостям, які дає їм вміння працювати з сучасними технологіями в галузі комп’ютерного дизайну. Керівник гуртка, вчитель і творчий наставник маленьких митців – Надія Костянтинівна Чепіга – допомагає учням оволодіти знаннями в галузі фотографіки, комп’ютерного живопису, навчає дітей основам композиції,

вмінню працювати з шрифтами та анімацією… «Улюблені звірі». Цього разу Надія Костянтинівна з гордістю презентує роботи своїх учнів: твори, представлені на виставці, стали переможцями різноманітних конкурсів. Запрошуємо всіх розділити з нами гарний настрій та безліч позитивних емоцій, які подарували нам юні художники!

5.5.2. «[Не]смертельна тиша і COVID-19»

22 вересня 2020 року в бібліотеці з'явилася нова експозиція — «Барви осені — барви життя». Це інклюзивна виставка молодіжних художніх робіт (в т.ч. молоді з особливими потребами) на тему нової пори року. Роботи створено за акварельною технікою «мокрим по мокрому». Експозиція є своєрідним продовженням соціального освітньо-гуманітарного проекту «[Не]смертельна тиша і COVID-19», зйомки якого відбувались на базі бібліотеки. «Відкрили» виставку координатор проекту – Олександр Кахай та волонтер - Артем Тараненко.

5.5.3. «Новорічні фантазії»

«Новорічні фантазії»: виставка творчих робіт учнів художнього відділення ЗДШМ №1. … Уже в грудні починаються передсвяткова метушня, закупівля подарунків і ялинкових іграшок, очікування і передчуття радісних зустрічей і веселощів. В повітрі просто панує атмосфера дива і чарів … І Запорізька обласна бібліотека для юнацтва також дарує своїм читачам і відвідувачам зустріч із прекрасним. У цьому бібліотеці допомогли учні художнього відділення Запорізької дитячої школи мистецтв №1. Вони підготували виставку своїх робіт, присвячених новорічним святам. Тут і Снігова Королева, і Снігуронька, і прекрасні ангели, сніговики і милі звірята … Веселі хлоп'ята нагадували відвідувачам і про довгоочікуване свято Різдва Христового, з його колядками та щедрівками.

5.5.4. «Барви осені»

Поки ще панувала осінь, у вестибюлі бібліотеки відвідувачі мали чудову можливість затримати погляд на краєвидах, так щедро подарованих цією порою року. Бібліотека презентувала виставку творчих робіт «Барви осені». За допомогою своїх малюнків та аплікацій учні художнього відділення ЗДШМ № 1 допомогли продовжити чарівність осінніх днів.

5.6. Квест «Пошук Короля консервації»

Під час шостого Всеукраїнського Фестивалю домашньої консервації у м. Запоріжжі міський квест ГО «Комунікаційний центр «Долоні», що працює в Запорізькій обласній бібліотеці для юнацтва, проводив вже вчетверте.

З хорошим настроєм, позитивом і азартом юні команди «Перців», «Томатів», «Огірків» та «Кабачків» пройшли за окремими маршрутами із 10 різноманітних станцій – «Ткацька», «Спортивна», «Волонтерська», «Фотосесія», «Журналістська», «Загадкова», «Потяг», «Казкова» та інші, отримали листи від учасників квесту 2019 року і самі написали в майбутнє, відшукали свої скарби і розгадали шифровки!

Діти та дорослі - модератори команд, учасники та гості фестивалю - всі об'єдналися разом під час квесту і прожили цілих півтори години пригод на площі Маяковського. А потім - в фіналі ще нагодували спільним «Танцювальним борщем» самого Короля Консервації!

6. Організація бібліотечних виставок

6.1. Національно-патріотичного спрямування:

- *«День відродження держави»* (до Дня Соборності);
- *«Спалахи пам'яті»* (до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту);
- *«Нескорена зима»* (до Дня Героїв Небесної Сотні);
- *«Як це було...»* (До Дня пам`яті та примирення);
- *«Парад вишиванок»* (до Всесвітнього дня вишиванки);
- «Україніада» (До Дня незалежності України);
- *«Олександрівськ – Запоріжжя»* (до 250-річчя з часу заснування міста);
- *«Ти вистоїш за себе і за нас»* (до Дня захисника України та українського козацтва);
- *«Незагойна рана України»* (До Дня пам яті жертв голодоморів і політичних репресій).

6.2. На допомогу інтелектуальному розвитку юнацтва:

- *«Життєдайне джерело рідного краю»* (до Міжнародного дня рідної мови);
- «*Шевченко - художник*»;
- *«Всі відтінки зеленого»* (до міжнародного дня лісів);
- *«Замки та фортеці України»* (до Міжнародного дня пам`яток);
- *«Європа. Що ми знаємо про неї?»* (до Дня Європи);
- *«Чого бажає молодь»*: виставка-запитання (до дня молоді);
- *«Подорож разом»:* виставка-мандрівка;
- *«Хліб всьому голова»* (до свята жнив);
- *«За межами звичайного»;*
- *«Знай наших»* (до дня фізичної культури і спорту);
- *«Еволюція поколінь»;*
- *«Вічні цінності» (до Міжнародного дня толерантності)*

6.3. З метою популяризації книги та читання:

- «*Нові надходження*»**;**
- *«Творці нових світів»*: виставка-подорож (жанр фантастики);
- *«Книги, які ви ще не прочитали»*: виставка-порада (до Всесвітнього дня книги та авторського права);
- *«Фаворити…»*: виставка українських письменників-ювілярів;
- *«Осінь+чай+ книга»*: виставка-дозвілля.

6.4. Морально-етичного та естетичного спрямування:

- *«Любові забагато не буває»* (до дня Святого Валентина);
- *«Любов, життя і позитив»* (до свята усіх закоханих);
- *«Про жінок і для жінок»* (до свята весни);
- *«Те, що робить нас щасливими»* (до Дня щастя);
- *«40 книг про солодощі»* (до дня шоколаду);
- *«Подорож разом»*: виставка-мандрівка (до Дня родини);
- *«Фарби осені»*: фотовиставка;
- *«Зимові сюжети»;*
- *«Новорічне диво»*: виставка-свято.

7. Партнери Запорізької ОБЮ

7.1. Школи: ЗОШ №№ 20, 37, 41; дитячі музичні школи №№ 3, 5; дитяча школа мистецтв № 1; Запорізький ліцей «Логос»; школа козацького бойового мистецтва «Спас».

7.2. Коледжі: Запорізький будівельний коледж; Запорізький металургійний коледж ЗНУ; Запорізький коледж радіоелектроніки НУ «Запорізька політехніка»; Запорізькій гуманітарний коледж НУ «Запорізька політехніка».

7.3. Заклади інтернатного типу: Запорізький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей; Запорізька загальноосвітня санаторна школа-інтернат № 7 для дітей із затухаючими формами туберкульозу; Запорізька спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Січовий колегіум».

7.4. Громадські організації, центри, фонди: культурний центр «Арт-простір»; Запорізький осередок ВГО «Сокіл»; волонтерський рух «Волонтерські вареники ZP»; ЗГО «Центр розвитку кар`єри «Професіонали»; єврейський центр «Мазаль ТОВ»; ГО «Наше щасливе життя»; ГО «Запорізький колорит»; ГО «Український світ»; волонтерський рух «Твори добро Україна»; БФ «Сподівання»; ГО «Віримо в Україну» (Космоледі); ГО «Запорізька міська організація ветеранів АТО»; БФ «Карітас України»; ГО «Комунікаційний центр «Долоні»; ГО «Берегиня»; ГО «Запорізька обласна федерація козацького бойового мистецтва «Спас».

7.5. Інші заклади, творчі колективи, військові частини: В/ч 3029 Нацгвардії України; 55 окрема арт-бригада «Запорізька Січ»; Запорізька обласна філія Міжнародної антинаркотичної асоціації; Запорізький міськрайонний відділ уповноваженого органу з питань пробації Південно-Східного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України; Міський Палац дитячої та юнацької творчості; Дніпровський, Вознесенівський, Олександрівський районні соціальні центри обслуговування населення м. Запоріжжя.

7.6. Медіа-партнери: UA:Запоріжжя; ТВ-5; Телеканал Z; газети «Запорізька правда», «Индустриальное Запорожье», «Горожанин», «Верже», «МИГ».

8. Інформаційно-бібліографічна робота

8.1. Інформаційне обслуговування

Загальна кількість користувачів – 70, з них на індивідуальному інформуванні – 60 осіб. Загальна кількість звернень - 1100.

Виконано за 2020 рік 1100 бібліографічних довідок, з яких: адресних – 60%, уточнюючих – 30%, тематичних – 5%, фактографічних – 5%, віртуальних - 11%.

Інформаційне обслуговування в бібліотеці відбувалося за наступними напрямками:

- надання інформації про наявність потрібної книги у фонді (в т.ч. через електронну пошту та соціальні мережі);
- уточнення автора книги за назвою (в т.ч. через електронний каталог);
- послідовність книг у серії;
- складання списку літератури за темою, яка цікавить користувача.

Індивідуальне інформування здійснюється шляхом: підбору книг на замовлення, телефонних повідомлень, складання тематичних та рекомендаційних списків, пошуку потрібної книги серед виданих і поміток для окремого користувача.

8.2. Рекомендаційні списки літератури

Для успішного використання документально-інформаційних ресурсів, з метою якісного розкриття фонду, популяризації галузевої літератури, рекомендації книг складаються (і доповнюються ті, що існують) рекомендаційні списки літератури, які є досить популярними серед відвідувачів: «Сімейні саги»; «Медицина в художній літературі»; «Історична література», «Подорожі», «Для себе. Класні книги», «Сучасна зарубіжна література в українському перекладі».

Анотовані бібліографічні покажчики: «Що читати? Класику», «Книжки для хлопців» широко використовуються для рекомендації книг.

Також для розкриття фонду підліткової літератури створено розділи: «Хіхоньки» (підліткові книги з гумором); «Сучасні зарубіжні автори в українському перекладі»; «Хлопчача література» (головні герої – хлопці); «Про тварин» (художня література); «Дитяча література». Різнокольорові закладки в фонді приваблюють увагу юних читачів.

8.3. Інформаційна друкована продукція малих форм

Популярністю серед читачів користується мала друкована продукція – інформаційні листки невеликого формату:

- «Щедрівки. Колядки»;
- «Рекомендуємо відвідати: музеї Запоріжжя»;

- «Вчимо мову весело»;
- «Антивірус: Байки»;
- «Цитати з творів».

8.4. Інфотеки:

- «Шкільна програма: українська література»;
- «Шкільна програма: зарубіжна література»;
- «Дніпрогес»;
- «Музеї нашого міста, області. Туризм»;
- «Запоріжжя музичне»;
- «Вулиці нашого міста»;
- «Історія нашого краю»;
- «Острів Хортиця»;
- «Пам`ятники області, міста»;
- «Архітектура міста».

8.5. Робота з електронними ресурсами бібліотеки

- Рубрика на сайті *«Немає поганих книжок. Є невчасно прочитані»*. Про класичні твори української літератури в нетрадиційній подачі ілюстровані відео фільмами та театральними постановками.
- Онлайн-тести: «Чи знаєте ви свою психіку?», «Полювання на яйця» (Великдень: обряди, традиції).
- Рубрика *«Літературний календар»* (53 портрети).
- Інформаційні повідомлення в рубриках ««Радимо прочитати», «Віртуальна виставка»

8.6. Дієвим способом донесення інформації є інформаційний екран ***«Говоримо правильно»***, на якому розміщується інформація про українську мову – слова, вирази, прислів`я, як правильно говорити.

Така інформація викликає у користувачів дискусії (як не правильно, а як правильно), зауваження, фотографують слова, просять ксерокопії.

Інформаційний екран ефективний, як джерело інформації, оскільки має невеликий обсяг інформації, що добре сприймається користувачами.

Популярною формою інформування є ***перекидна дисплей-система***, де в файлах розміщується інформація, фотографії на краєзнавчу тему.

8.7. У вестибюлі бібліотеки регулярно оновлюється інформація про культурно – мистецькі заходи в місті з допомогою афіш, роздруківок з Інтернету, а також анонс бібліотечних заходів.

9. Науково-дослідна діяльність

9.1. Всеукраїнське опитування: «Молодь і книги: чому варто читати?»

В опитуванні взяли участь 115 молодих людей віком від 14 до 17 років – 67 (58,2%) та 18-23 роки – 48 (41,8%), 65 осіб (56,4%) з яких онлайн. Більшість респондентів - жінки - 75 (65,5%), чоловіків - 40 (34,5%).

Майже всі навчаються: у школі – 48 (41,8%), в коледжі, ліцеї – 25 (21,8%), в університеті – 31 (27,3%), 1 у консерваторії, 1 випускник, 9 працюють.

На запитання чому варто читати, найбільше молодь відповідає, що читання книг вчить мислити образами, стимулює фантазію – 83 (72,7%). А також: урізноманітнює розмовну мову – 79 (69,1%); покращує пам'ять – 67 (58,2%); культурний розвиток - 67 (58,2%); спосіб вільно та цікаво провести час – 62 (54,5%); тренування розуму – 54 (47,3%); збільшує концентрацію уваги – 31 (27,3%); допомагає легше адаптуватися у суспільстві – 31 (27,3%); знижує стрес - 31 (27,3%); додає впевненості у собі – 25 (21,8%). 1 учасник вважає, що читання робить його спокійнішим і тільки для однієї людини з усіх читання нічого не значить.

Що залежить від читання книг? З 5-ти важливих факторів у житті молоді значна частина опитаних підтвердила, що від читання залежить: культура поведінки – 96 (83,6%), рівень освіти – 90 (78,2%), особистісний ріст – 90 (78,2%), престижність обраної професії – 63 (54,5%), урізноманітнює спілкування з рідними, друзями – 79 (69,1%).

Книги лише за навчальною програмою читає меншість з респондентів – 48 (41,8%), а більшість – 67 (58,2%) осіб читають різноманітну літературу. Самі читачі визначають вподобання так: «різноманітні книжки заради власного задоволення», «люблю читати жіночі романи», «цікавлюся літературою про молодь, спілкування», «новинки всесвітньої літератури», «пригоди та фантастика», «популярних сучасних письменників», «книги, на основі яких були створені фільми», «книги, до яких лежить душа», «історичні», «фантастику» тощо.

На запитання, що особисто їм заважає читати, найбільше молодих людей відзначають навчальне навантаження – 71 (61,9%). Половину опитаних відволікає від читання Інтернет, спілкування в соціальних мережах та перегляд відеоконтенту. Для 23-х (20%) не вистачає книг на цікаві теми для молоді. Є й такі користувачі, яких батьки не привчали до читання - 10 (9,1%). Деяким опитаним нічого не заважає читати – 4, а деяким заважають лінощі – 3.

Які обставини активізують молодіжне читання? Найбільше, виявляється, відсутність Інтернету та гаджетів – 69 (60%), навчальний процес - 54 (47,3%), карантин - 48 (41,8%), «переконливе» прохання батьків – 23

(20%). Хоча крім цього молоді люди зазначають, що просто люблять читати, не шкодують на це часу і що може бути краще за хорошу книгу. Декого стимулює до читання промоція певної книги, декого – самоосвіта.

Приємно відзначити, що більшість молоді - 65 (56,4%) відвідування сучасної бібліотеки заохочує більше читати книги. Стимулює також і можливість отримати хорошу оцінку - 48 (41,8%) та матеріальна вигода від батьків - 21 (18,2%). Крім цього молоді люди відзначають і самомотивацію: люблять читати, приваблюють нові яскраві книги, бажання дізнатися щось цікаве та корисне.

Дуже багато пропозицій у молоді для тематичного урізноманітнення навчальної програми: психологія, взаємини між людьми; дружба, кохання; наукова фантастика, фентезі; езотерика; бойові мистецтва; астрологія; більше сучасної української та зарубіжної літератури; логіка; логістика; економіка; програмування; дизайн; малювання; релігія різних країн; етикет; етика; естетика; побут; патріотизм; професійна освіта; толерантність.

Молоді люди вважають, що читають більше книг тому, що розуміють цінність читання в особистісному розвитку - 75 (65,5%), а також читати «стильно» - 39 (34,5%).

Висновок.

Опитування молоді продемонструвало їх бажання читати і розуміння ролі читання в особистісному розвитку. І це не тільки і не стільки прагматичне читання, це бажання розвивати себе, прагнення до пізнання, бажання бути стильним і сучасним. І бібліотеці молодь віддає належну увагу, оскільки відвідування сучасних бібліотек заохочує більше читати.

9.2. Всеукраїнське анкетування: «Карантин – крах усіх планів чи нові можливості?»

В опитуванні взяли участь 39 жінок віком від 24 до 35-ти років. Їх основними емоціями на початку карантину були: незрозумілість, розгубленість та турбота про ближніх, а в період карантину вони займалися онлайн-навчанням, роботою в дистанційному режимі, читали друковані книги та журнали, вели онлайн спілкування з друзями.

А чого бракувало під час карантину? Більшості - 26 (66,7%) бракувало вільного пересування. Крім цього відзначили брак живого спілкування з рідними та друзями, традиційного режиму роботи, відвідування дозвіллєвих та спортивних закладів.

Учасники опитування відзначили, що карантин вплинув на їх психологічний розвиток і особистими досягненнями вважають в основному - визначення особистих пріоритетів та переосмислення життєвих цінностей. До того ж карантин 2020 сприяв професійному розвитку: вивченню нових методів та набуттю нового досвіду.

10. Методична діяльність

10.1. «Сучасна бібліотека ОТГ»: вебінар для бібліотекарів Кам'янсько-Дніпровської міської та Розівської селищної об'єднаних територіальних громад

11 листопада 2020 року на вебінарі фахівці Запорізької обласної бібліотеки для юнацтва обговорювали з бібліотекарями Кам'янсько-Дніпровської міської та Розівської селищної ОТГ роль і місце бібліотек у своїх громадах, перспективи їх розвитку. Що таке сучасна бібліотека і компетенції бібліотекарів, як використати сервіси Google у взаємодії з користувачами, що таке покоління Z і чим воно відрізняється від інших, про інтерактивні формати для молоді та «карантинні» міні-проєкти почули бібліотекарі ОТГ від колег ЗОБЮ (Лариси Головко, Анни Головченко, Світлани Чучко, Вікторії Писанець, Тетяни Петренко) на вебінарі. А ще поспілкувалися та обмінялися досвідом.

10.2. Підвищення кваліфікації бібліотекарів інших відомств

Багато років Запорізька обласна бібліотека для юнацтва є майданчиком для проведення заходів підвищення кваліфікації бібліотекарів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів: курсів, тренінгів, семінарів, вебінарів.

10 листопада 2020 року провідний бібліотекар Лариса Головко поділилася досвідом проведення бібліотечних заходів на допомогу розвитку правової культури молоді з бібліотекарями закладів професійно-технічної освіти Запорізької області на онлайн-семінарі: «Діяльність бібліотек з виховання правової культури здобувачів освіти: досвід та проблеми».

10.3. Підвищення кваліфікації бібліотекарів Запорізької обласної бібліотеки для юнацтва

Для сучасного бібліотекаря оволодіння комп`ютерними технологіями – потреба часу. Розуміючи роль новітніх технологій для професійного розвитку, працівники обласної бібліотеки для юнацтва постійно навчаються. Бібліотекар Анна Головченко (за освітою ІТ-фахівець) протягом року проводить групові міні-тренінги, індивідуальні консультації: «Адміністрування бібліотечного сайту» (технологія розміщення текстової, фото-, відео інформації); створення контенту за допомогою графічного онлайн-редактора «Crello»; створення відео конференції за допомогою

сервісу Google Meet; робота з Google формами (у 2020 році всього – 5 занять міні групами для 11 бібліотекарів).

10.4. Взаємодія із закладами, що працюють з юнацтвом і молоддю

Запорізький міський палац дитячої та юнацької творчості

Щороку бібліотека бере активну участь у літературних іграх «Лабіринт», що організовує Міський Палац дитячої та юнацької творчості для учнів запорізьких шкіл, забезпечуючи книгами та під час проведення гри, як члени журі (протягом 2020 року – 2 гри).

10.5. Видання 2020 року:

1. Постать на тлі доби. Симон Петлюра : інформ.-бібліогр. матеріали / уклад. : В. В. Писанець ; комун. закл. «Запорізька обл. б-ка для юнацтва» Запорізької обл. ради. - Запоріжжя, 2020. – 36 с.
2. 2021: події, ювілеї року : інформ. календар / уклад. : В. В. Писанець ; комун. закл. «Запорізька обл. б-ка для юнацтва» Запорізької обласної ради. – Запоріжжя, 2020. – 34 с.
3. Перші кроки у WordPress : методико-практ. рекоменд. / уклад. : А. І. Головченко ; комун. закл. «Запорізька обл. бібл. для юнацтва» Запорізької обл. ради». – Запоріжжя, 2020. – 19 с.
4. Прочитали. Сподобалося : книгопорадник / уклад. : С.Ю. Чучко, Т.М. Білан, Л.О. Макарчук, В.М. Тюпа ; ред. : В. В. Писанець ; комун. закл. «Запорізька обл. б-ка для юнацтва» Запорізької обл. ради. - Запоріжжя, 2020. – с.

11. Формування бібліотечного фонду

Основою роботи бібліотеки є - її фонд. Від професійно сформованої документної бази залежить рівень задоволення й розвитку інформаційних потреб користувачів, особливо молоді.

Станом на 01.01.2021 року загальний документний фонд налічує 77756 примірників і складається з книг, брошур, нот, періодичних видань, а також аудіо та відео матеріалів. За видами видань 88% становлять книги, ноти та брошури, 11% - періодичні видання, 1% - відео та аудіо документи.

У 2020 році до бібліотеки надійшло 1121 примірників документів. Показник оновлення фонду становить 1,4 %. Джерелами поповнення фонду були надходження:

- за програмою Поповнення фондів публічних бібліотек-2019 від Українського інституту книги;
- отримані в дар від користувачів, партнерів, авторів;
- отримання літератури взамін втраченої читачами.

Для отримання інформації про нові видання відділ комплектування фондів та каталогізування документів активно використовує Інтернет, електронну пошту. Регулярно до бібліотеки надходять прайс-листи каталогів видавництв, презентації новинок друку.

Відбираючи сучасну українську та зарубіжну літературу для поповнення фонду працівники бібліотеки беруть до уваги результати премії «Книга року ВВС», Українська книжка року», Букерівської, Нобелівської, Пулітцерівської премій, літературного конкурсу «Коронація слова», «Київського книжкового арсеналу», «Львівського форуму видавців».

На жаль у 2020 році бюджетних асигнувань на комплектування фонду бібліотеки книгами та періодичними виданнями не було виділено з місцевого бюджету. І якщо нові книги бібліотека отримала за державною програмою та в дарунок, то поповнення фонду періодичних видань у 2020-му здійснювалось за рахунок анульованої передплати на окремі видання.

Впродовж року здійснювалась систематична робота з оптимізації фонду. За результатами його вивчення та відбору було вилучено 5927 примірників документів. Переважну частину склали фізично зношені – 2464 примірники, що втратили термін зберігання - 2186 примірників, застарілі за змістом - 1194.

Бібліотека продовжує роботу з впровадження УДК: систематизація нової літератури, створення нового систематичного каталогу за розділами УДК та його систематичне наповнення картками на нову літературу та роздільниками. Одночасно з ретроконверсією фондів здійснюється рекласифікація фондів за УДК.

Бібліотека активно працює над формуванням електронного каталогу (ЕК) за програмою «УФД. Бібліотека», який об'єднує пошукові можливості абеткового, систематичного каталогів. ЕК бібліотеки включає бібліографічні записи на нові надходження від 2009 року. Наразі його обсяг становить 20311 примірників документів. В 2020 році кількість записів зросла на 791 примірник.

Крім електронного в бібліотеці ведуться карткові службові та читацькі каталоги, які постійно поповнюються та редагуються.